

ROSARIUM VIRGINIS MARIAE

**Scrisoare apostolică
a suveranului pontif Ioan Paul al II-lea
către episcopat, cler și credincioși
despre sfântul Rozariu**

INTRODUCERE

1. Rozariul Fecioarei Maria, care s-a dezvoltat în mod progresiv în al doilea mileniu sub inspirația Duhului lui Dumnezeu, este o rugăciune prețuită de mulți sfinți și recomandată de magisteriu. În simplitatea și profunzimea ei, ea rămâne, chiar și în acest al treilea mileniu care abia a început, o rugăciune de o semnificație deosebită, destinată să aducă roade de sfințenie. Ea se încadrează bine în itinerarul spiritual al creștinismului care, după două mii de ani, nu a pierdut nimic din prospețimea de la început, și care se simte îndemnat de Duhul lui Dumnezeu „să înainteze în larg” („*duc in altum!*„) pentru a spune din nou, ba chiar pentru a „striga” lumii, că Isus Cristos este Domn și Mântuitor, „calea, adevărul și viața” (*In 14,6*), „șinta istoriei umane, punctul spre care converg dorințele istoriei și civilizației” (1).

Rozariul, de fapt, deși este caracterizat de aspectul său marian, este o rugăciune profund cristologică. În sobrietatea elementelor sale, concentrează în sine *profunzimea întregului mesaj evanghelic*, constituind un fel de compendiu al acestuia (2). În el răsună rugăciunea Mariei, veșnicul ei *Magnificat* pentru opera Întrupării mântuitoare începută în sânul ei feciorelnic. Prin el, poporul creștin *învață la școala Mariei*, pentru a se lăsa inițiat în contemplarea frumuseții chipului lui Cristos și în experimentarea profunzimii iubirii sale. Prin Rozariu creștinul dobândește belșug de haruri, ca și cum le-ar primi din înseși mâinile Maicii Mântuitorului.

Pontifii romani și Rozariul

2. Acestei rugăciuni mulți din predecesorii mei i-au atribuit o mare importanță. În acest sens, merite deosebite a avut Leon al XIII-lea care la 1 septembrie 1883 promulga enciclica *Supremi apostolatus officio* (3), un document valoros, cu care a inaugurat o serie de alte intervenții pe marginea acestei rugăciuni, indicând-o ca un instrument spiritual eficient în fața răutăților societății. Printre ultimii papi care, în perioada conciliară, s-au distins în promovarea Rozariului, doresc să amintesc pe fericitul Ioan al XXIII-lea (4) și mai ales pe Paul al VI-lea, care în exortația apostolică *Marialis cultus* a subliniat, în spiritul Conciliului Ecumenic Vatican II, caracterul evanghelic al Rozariului și orientarea sa cristologică.

În plus, eu însumi nu am pierdut nici o ocazie de a îndemna la recitarea frecventă a Rozariului. Încă din anii tinereții această rugăciune a avut un loc important în viața mea spirituală. Recenta mea călătorie în Polonia mi-a amintit cu intensitate acest lucru, mai ales vizita la sanctuarul din Kalwaria. Rozariul m-a însoțit în momentele de bucurie și în cele de încercare. Lui i-am încredințat multe griji; în el am aflat mângâiere. Acum douăzeci și patru de ani, la 29 octombrie 1978, la numai două săptămâni de la alegerea în scaunul lui Petru, deschizându-mi într-un fel sufletul, m-am exprimat astfel: „Rozariul este rugăciunea mea preferată. O rugăciune minunată! Minunată în simplitatea și în profunzimea ei. [...] Se poate spune că Rozariul este, într-un anume fel, un comentariu-rugăciune la ultimul capitol al constituției *Lumen gentium* a Conciliului Vatican II, capitol în care se tratează despre minunata prezență a Maicii lui Dumnezeu în misterul lui Cristos și al Bisericii. De fapt, pe fundalul cuvintelor *Bucură-te, Marie*, prin fața ochilor sufletului trec principalele episoade ale vieții lui Isus Cristos. Ele sunt alcătuite în ansamblu din misterele de bucurie, de durere și de slavă, și ne pun în comuniune vie cu Isus prin – am putea spune – inima Maicii sale. În același timp inima noastră poate să cuprindă în aceste decade de Rozariu toate faptele care alcătuiesc viața individului, a familiei, a națiunii, a Bisericii și a omenirii; întâmplări personale și întâmplări ale aproapelui și, în mod deosebit, ale acelor care ne sunt mai apropiați, la care ținem mai mult. Astfel, simpla rugăciune a Rozariului bate ritmul vieții umane” (5).

Cu aceste cuvinte, iubiți frați și surori, introduceam în ritmul cotidian al Rozariului *primul meu an de pontificat*. Astăzi, la începutul celui de-al douăzeci și cincilea an de slujire ca successor al lui Petru, doresc să fac la fel. Câte haruri am primit în acești ani de la sfânta Fecioară prin Rozariu:

Magnificat anima mea Dominum! Doresc să înalț recunoștința mea la Domnul prin cuvintele Maicii sale preasfinte, sub a cărei ocrotire am așezat ministerul meu petrin: *Totus tuus!*

Octombrie 2002 – octombrie 2003: Anul Rozariului

3. De aceea, continuând reflecția oferită în scrisoarea apostolică *Novo millennio ineunte*, în care am invitat poporul lui Dumnezeu, după experiența jubiliară, să „pornim din nou de la Cristos” (6), am simțit nevoia de a dezvolta o reflecție asupra Rozariului, ca o încununare mariană a aceleași scrisori apostolice, pentru a îndemna la contemplarea chipului lui Cristos în compania și la școala Maicii sale preasfinte. A recita Rozariul nu înseamnă de fapt altceva decât *a contempla împreună cu Maria chipul lui Cristos*. Pentru a da o mai mare relevanță acestei invitații, cu ocazia împlinirii a 120 de ani de la amintita enciclică a lui Leon al XIII-lea, doresc ca în anul care urmează această rugăciune să fie propusă și valorificată în mod special în diferitele comunități creștine. Proclam, de aceea, anul care ține dintre luna octombrie a acestui an până în luna octombrie 2003, *Anul Rozariului*.

Încredințez această indicație pastorală inițiativei fiecărei comunități ecleziale. Prin ea nu intenționez să complic, ci mai degrabă să integrez și să consolidez planurile pastorale ale Bisericilor locale. Am încredere că ea va fi primită cu generozitate și cu disponibilitate. Rozariul, dacă este redescoperit în deplina sa semnificație, conduce la însuși nucleul vieții creștine și oferă o ocazie spirituală și pedagogică, pe cât de comună pe atât de fecundă, pentru contemplația personală, pentru formarea poporului lui Dumnezeu și pentru noua evanghelizare. Îmi face plăcere să subliniez aceasta și în amintirea plină de bucurie a unui alt eveniment: 40 de ani de la deschiderea Conciliului Ecumenic Vatican II (11 octombrie 1962), „marele har” oferit de spiritul lui Dumnezeu pentru Biserica din timpul nostru (7).

Obiecții la Rozariu

4. Oportunitatea unei astfel de inițiative rezultă din diferite considerații. Prima se referă la necesitatea de a face față unei anumite crize a acestei rugăciuni care, în actualul context istoric și teologic, riscă să fie pe nedrept lipsită de valoarea sa și de aceea tot mai rar propusă noilor generații. Sunt unii care cred că centralitatea liturgiei, pe drept subliniată de Conciliul Ecumenic Vatican II, are drept consecință necesară o diminuare a importanței Rozariului. În realitate, așa cum preciza Paul al VI-lea, această rugăciune nu numai că nu se opune liturgiei, ci chiar *o și sprijină*, deoarece o introduce și-i devine ecou, permițând trăirea ei interiorizată, culegându-i roadele în viața de toate zilele.

Poate că sunt unii care se tem că este întrucâtva neecumenică, datorită caracterului ei distinct marian. În realitate, ea se situează în cel mai clar orizont al cultului Maicii Domnului, așa cum l-a trasat Conciliul: un cult orientat spre centrul cristologic al credinței creștine, astfel încât, „prin cinstirea Mamei, Fiul [...] să fie cunoscut, iubit, preamărit cum se cuvine” (8). Dacă este descoperit în mod corespunzător, Rozariul este un ajutor, și nu un obstacol în calea ecumenismului!

Calea contemplării

5. Însă motivul cel mai important pentru a propune din nou cu tărie practicarea Rozariului este faptul că el constituie un mijloc foarte valid pentru a favoriza printre credincioși acea *îndatorire de a contempla misterul creștin* pe care am propus-o în scrisoarea apostolică *Novo millennio ineunte* drept adevărată și reală „pedagogie a sfințeniei”: „Este necesar un creștinism care să se distingă înainte de toate prin *arta rugăciunii*” (9). Deoarece în cultura contemporană, în ciuda atâtor contradicții, apare o nouă chemare la spiritualitate, datorată și influențelor altor religii, comunitățile noastre trebuie să devină mai mult ca oricând „autentice «școli» de rugăciune” (10).

Rozariul se situează în cea mai bună și mai verificată tradiție a contemplării creștine. Dezvoltându-se în Occident, este o rugăciune tipic meditativă și corespunde într-un fel „rugăciunii inimii” sau „rugăciunii lui Isus”, încolțită în „humus”-ul Orientului creștin.

Rugăciune pentru pace și pentru familie

6. Pentru a da o mai mare actualitate relansării Rozariului să adăugăm câteva circumstanțe istorice.

Prima dintre ele este urgența de a invoca de la Dumnezeu darul păcii. Rozariul a fost propus de mai multe ori de predecesorii mei și de mine însumi ca rugăciune pentru pace. La începutul unui mileniu, care a debutat cu acele cutremurătoare scene ale atentatului de la 11 septembrie 2001 și care înregistrează zilnic în multe părți ale lumii noi scene de sânge și violență, a redescoperi Rozariul înseamnă a pătrunde în contemplarea misterului aceluia care „...este pacea noastră, din cele două lumi, Israel și păgânii, a făcut un singur popor; prin moartea sa pe cruce, el a făcut să cadă ceea ce îi despărțea, adică zidul urii” (Ef 2,14). Așadar, nu ne putem ruga Rozariul fără să ne simțim implicați într-o angajare concretă în slujba păcii, cu o atenție deosebită față de țara lui Isus, atât de încercată încă și atât de dragă inimii creștine.

O urgență similară de angajare și de rugăciune este legată de o altă problemă critică a timpului nostru, *cea a familiei*, celula societății, asaltată mereu de forțe de dezagregare la nivel ideologic și practic, care provoacă temeri pentru viitorul acestei instituții fundamentale la care nu se poate renunța și, o dată cu ea, pentru destinul întregii societăți. Relansarea Rozariului în familiile creștine, în cadrul unei mai largi pastorații a familiei, se propune ca ajutor eficient pentru a stăvili efectele devastatoare ale acestei crize actuale.

„Iată mama ta!” (In 19,27)

7. Multe semne arată cât de mult dorește sfânta Fecioară să-și arate și astăzi, tocmai prin această rugăciune, grija maternă căreia Mântuitorul aflat pe cruce i-a încredințat, prin persoana ucenicului iubit, pe toți fiii Bisericii: „Femeie, iată fiul tău!” (In 19,26). Sunt cunoscute diferitele situații, din secolele al XIX-lea și al XX-lea, în care Maica lui Cristos și-a făcut simțită prezența și și-a făcut auzit glasul pentru a îndemna poporul lui Dumnezeu la această formă de rugăciune contemplativă. Doresc să amintesc în mod deosebit, datorită puternicei influențe pe care o au în viața creștinilor și datorită recunoașterii autorizate pe care au primit-o din partea Bisericii, aparițiile de la Lourdes și de la Fatima (11), ale căror sanctuare sunt vizitate de numeroși pelerini, în căutarea alinării suferinței și a speranței.

Pe urmele mărturisitorilor

8. Ar fi imposibil să enumerăm imensa mulțime a sfinților care au aflat în Rozariu o cale autentică de sfințenie. Va fi suficient să-l amintim pe sfântul Ludovic M. Grignion de Montfort, autor al unei prețioase lucrări despre Rozariu (12), și, mai aproape de noi, pe Padre Pio din Pietrelcina, pe care am avut recent bucuria să-l canonizez. O carismă deosebită a avut-o, apoi, ca un adevărat apostol al Rozariului, fericitul Bartolo Longo. Drumul său de sfințenie se baza pe o inspirație pe care o auzea în adâncul inimii: „Cine răspândește Rozariul este mântuit!” (13) Drept urmare, el s-a simțit chemat să construiască la Pompei un lăcaș dedicat Fecioarei sfântului Rozariu pe fundalul ruinelor vechii cetăți, unde mesajul creștin ajunsese cu puțin înainte de a fi acoperită, în 79 dC, de erupția Vezuviului, și care a apărut câteva secole mai târziu, din propria cenușă, pentru a da mărturie despre luminile și umbrele civilizației clasice.

Prin întreaga sa operă și în deosebi prin cele „cincisprezece sâmbete”, Bartolo Longo a dezvoltat sufletul cristologic și contemplativ al Rozariului, aflând o încurajare și un sprijin deosebit în Leon al XIII-lea, „papa Rozariului”.

CAPITOLUL I CONTEMPLÂNDU-L PE CRISTOS CU MARIA

Un chip strălucitor ca soarele

9. „Și s-a schimbat la față înaintea lor și chipul lui strălucea ca soarele...” (Mt 17,2). Scena evanghelică a schimbării la față a lui Cristos, în care cei trei apostoli Petru, Iacob și Ioan par răpiți de frumusețea Mântuitorului, poate fi considerată o *icoană a contemplației creștine*. A aținti privirea asupra chipului lui Cristos, a recunoaște misterul în itinerarul comun și dureros al firii sale omenești, până la a nota străfulgerarea sa manifestată definitiv în Domnul Înviat, ce stă în glorie la dreapta Tatălui: aceasta este misiunea fiecărui ucenic al lui Cristos; este, așadar, și misiunea noastră. Contemplând acest chip, ne deschidem pentru a primi misterul vieții trinitare, pentru a experimenta mereu într-o manieră nouă iubirea Tatălui și pentru a ne face părtași de bucuria Duhului Sfânt. Se împlinește astfel și pentru noi cuvântul sfântului Paul: „Privim cu fața descoperită, ca într-o oglindă, slava Domnului, și suntem transformați în același chip al lui, din slavă în slavă, prin Duhul Domnului” (2Cor 3,18).

Maria, model de contemplare

10. Contemplarea lui Cristos are în Maria un model de neîntrecut. Chipul Fiului îi aparține în mod deosebit. În sânul ei s-a format, luând din ea și o asemănare umană care evocă o intimitate spirituală desigur și mai mare. Nimeni nu s-a dedicat contemplării chipului lui Cristos cu tot atâta stăruință ca Maria. Privirea inimii ei se concentrează într-un anume fel asupra lui deja la Buna-Vestire, atunci când îl concepe prin lucrarea Duhului Sfânt; în lunile următoare începe să simtă prezența lui și să-i prevadă trăsăturile. Când în sfârșit îi dă naștere la Betleem, chiar și ochii ei trupești se îndreaptă cu gingășie asupra chipului Fiului, în timp ce-l înfașă și-l așază în iesle (cf. Lc2,7).

De atunci, privirea ei, mereu plină de uimire și adorație, nu avea să se mai dezlipească de el. Va fi o *privire întrebătoare*, ca în episodul regăsirii în templu: „Fiule, de ce ne-ai făcut nouă aceasta?” (Lc2,48); va fi în unele cazuri o *privire pătrunzătoare*, capabilă să citească în lăuntru lui Isus, până la a percepe sentimentele lui cele mai tainice și a-i ghici alegerile, ca la Cana (cf. In 2,5); alteori va fi o *privire îndurerată*, mai ales sub cruce, unde va fi din nou, într-un fel, privirea „celelalte ce trebuie să nască”, deoarece Maria nu se va limita să împartă doar pătimirea și moartea unului-născut, dar îl va primi pe noul fiu încredințat ei în ucenicul iubit (cf. In 19,26-27); în dimineața Paștelui va fi o *privire care strălucește* de bucuria învierii și, în fine, o *privire arzătoare* prin revărsarea Duhului în ziua Rusaliilor (cf. Fap 1,14).

Amintirile Mariei

11. Maria trăiește cu privirea ațintită asupra lui Cristos și prețuiește fiecare cuvânt al lui: „Păstra toate aceste cuvinte, cumpănindu-le în inima sa” (Lc 2,19; cf. 2,51). Amintirile despre Isus, întipărite în sufletul ei, au însoțit-o în fiecare împrejurare, făcând-o să străbată cu gândul diferite momente ale vieții sale alături de Fiul. Tocmai acele amintiri au constituit, într-un fel, „Rozariul” pe care ea însăși l-a recitat în mod constant în zilele vieții sale pământești.

Chiar și acum, printre imnurile de bucurie ale Ierusalimului ceresc, motivele recunoștinței și ale laudei ei rămân neschimbate. Ele sunt cele care inspiră grija sa maternă față de Biserica peregrină, în care ea continuă să depene firul „istorisirii” ei evanghelizatoare. *Maria propune în mod continuu credincioșilor „misterele” Fiului său*, cu dorința ca acestea să fie contemplate, ca să poată descătușa întreaga lor putere mântuitoare. Atunci când recită Rozariul, comunitatea creștină intră în sintonie cu amintirea și cu privirea Mariei.

Rozariul, rugăciune contemplativă

12. Rozariul, tocmai plecând de la experiența Mariei, este o *rugăciune evident contemplativă*. Lipsit de această dimensiune, și-ar pierde sensul, după cum sublinia Paul al VI-lea: „Fără contemplație, Rozariul este trup fără suflet, iar recitarea lui riscă să devină o repetare mecanică de formule și să se împotrivescă avertismentului lui Isus: «Când vă rugați, nu spuneți vorbe multe ca păgânii. Ei își

închipuie că datorită vorbăriei lor vor fi ascultați» (Mt 6,7). Prin natura sa recitarea Rozariului cere un ritm liniștit și o oarecare zăbovire de reflecție, care să favorizeze în cel care se roagă meditarea misterelor vieții Domnului, privite prin inima aceleia care a fost cea mai aproape de Domnul, și dezvăluie bogății de nepătruns” (14).

Merită să ne oprim asupra acestui gând profund al lui Paul al VI-lea, pentru a scoate în evidență câteva dimensiuni ale Rozariului care îi definesc mai bine caracterul propriu de contemplație cristologică.

A ne aminti de Cristos împreună cu Maria

13. Contemplarea Mariei este înainte de toate o *amintire*. Este necesar însă să înțelegem acest cuvânt în sensul biblic al amintirii (*zakar*), care actualizează lucrările săvârșite de Dumnezeu în istoria mântuirii. Biblia este istorisirea evenimentelor mântuitoare, care culminează în Cristos însuși. Aceste evenimente nu sunt doar un „ieri”; *sunt și un „astăzi” al mântuirii*. Această actualizare se realizează în mod deosebit în liturgie: ceea ce Dumnezeu a împlinit cu secole în urmă nu-i privește doar pe martorii direcți ai evenimentelor, ci ajunge prin darul harului său la omul din orice timp. Acest lucru este valabil, într-un anumit fel, și pentru orice altă abordare devoțională a acelor evenimente: „a ni le aminti”, într-o atitudine de credință și de iubire, înseamnă a ne deschide harului pe care Cristos ni l-a dobândit prin misterele vieții, morții și învierii sale.

De aceea, subliniind pe linia Conciliului Vatican II că liturgia, ca exercitare a ministerului sacerdotal al lui Cristos și ca act de cult public, este „culmea spre care tinde acțiunea Bisericii și izvorul din care emană toată puterea ei” (15), este necesar să amintim și faptul că viața spirituală „nu se poate reduce numai la participarea la liturgia sacră. Într-adevăr, deși creștinul e chemat să se roage în comun, trebuie și să intre în camera sa pentru a se ruga Tatălui în ascuns (cf. Mt 6,6); ba chiar, după învățătura apostolului, trebuie să se roage fără încetare (cf. 1Tes 5,17)” (16). Rozariul se situează, cu o particularitate proprie, în această paletă largă a rugăciunii „continue”, și dacă liturgia, acțiunea lui Cristos și a Bisericii, este *acțiune mântuitoare prin excelență*, Rozariul, ca meditare cu Maria la Cristos, este *contemplație mântuitoare*. De fapt, adâncirea în misterele vieții Mântuitorului face posibil ca tot ceea ce el a împlinit și ceea ce liturgia actualizează să fie asimilate în profunzime și să modeleze existența.

A-l cunoaște pe Cristos de la Maria

14. Cristos este Învățătorul prin excelență, revelatorul și revelația. Nu este vorba doar de a cunoaște ceea ce el a învățat, ci de a-l „*cunoaște pe el*”. Dar care învățătoare este mai expertă ca Maria în acest domeniu? Dacă, din punct de vedere divin, Duhul este învățătorul interior care ne conduce la adevărul deplin al lui Cristos (cf. In 14,26; 15,26; 16,13), printre ființele omenești, nimeni nu-l cunoaște pe Cristos mai bine ca ea, nimeni nu ne poate iniția mai bine decât Maria în cunoașterea adâncă a misterului său.

Primul dintre „semnele” înfăptuite de Isus – schimbarea apei în vin la nunta din Cana – ne-o prezintă pe Maria tocmai în rolul ei de învățătoare, în timp ce îi îndeamnă pe slujitori să urmeze dispozițiile lui Cristos (cf. In 2,5). Și ne putem imagina că ea a îndeplinit o astfel de funcție pentru ucenici după Înălțarea lui Isus, când a rămas împreună cu ei în așteptarea Duhului Sfânt și i-a întărit în prima lor misiune. Trecând împreună cu Maria prin scenele Rozariului este ca și cum am învăța la „școala” Mariei să-l citim pe Cristos, pentru a-i pătrunde tainele, pentru a înțelege mesajul său.

Școala Mariei este cu atât mai eficientă cu cât ne gândim că ea o dezvoltă dobândindu-ne belșug de haruri de la Duhul Sfânt și ne propune totodată exemplul „pelerinajului credinței” (17), în care este o excelență învățătoare. În fața fiecărui mister al Fiului, ea ne invită, ca la Buna-Vestire, să ne punem cu umilință întrebările care ne deschid spre lumină, pentru a încheia mereu prin ascultarea în credință: „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău” (Lc 1,38).

A deveni asemenea lui Cristos împreună cu Maria

15. Spiritualitatea creștină are drept caracteristică specifică angajarea ucenicului de a deveni pe deplin asemenea Învățătorului său (cf. Rom 8,29; Fil 3,10.21). Revărsarea Duhului de la Botez îl

introduce pe creștin precum o mlădiță în vița care este Cristos (cf. *In* 15,5), îl face membru al trupului său mistic (cf. *1Cor* 12,12; *Rom* 12,5). Cu toate acestea, acestei unități de la început trebuie să-i corespundă un itinerar de asimilare crescândă a lui, care să orienteze din ce în ce mai mult comportamentul ucenicului după „logica” lui Cristos: „Să fie în voi același gând care era și în Cristos Isus” (*Fil* 2,5). Este necesar, conform cuvintelor apostolului, „să ne îmbrăcăm în Cristos” (cf. *Rom* 13,14; *Gal* 3,27).

În itinerarul spiritual al Rozariului, bazat pe contemplația continuă – în prezența Mariei – a chipului lui Cristos, acest ideal exigent de a deveni asemenea lui este urmat cu ajutorul unei relații pe care am putea-o numi „amicală”. Ea ne introduce în mod natural în viața lui Cristos și ne face oarecum părtași sentimentelor lui. În acest sens, fericitul Bartolo Longo spunea: „Așa cum doi prieteni care se întâlnesc des ajung să semene chiar și în obiceiuri, tot la fel și noi, conversând în mod familiar cu Isus și cu Fecioara, meditănd misterele Rozariului și trăind împreună aceeași viață în sfânta Împărtășanie, putem să devenim, atât cât ne permite nimicnicia noastră, asemenea lor, și să învățăm de la aceste extraordinare modele să trăim în mod umil, sărac, retras, răbdător și desăvârșit” (18).

Prin acest proces de devenire asemenea lui Cristos, în Rozariu, noi ne încredințăm în mod deosebit acțiunii materne a sfintei Fecioare. Cea care este născătoarea lui Cristos, în timp ce ea însăși aparține Bisericii ca „membru ales și cu totul deosebit” (19), în același timp este și „Maica Bisericii”. În această calitate ea „dă naștere” mereu la fii pentru trupul mistic al Fiului. Face acest lucru prin mijlocirea sa, implorând pentru ei revărsarea inepuizabilă a Duhului. Ea este *icoana perfectă a maternității Bisericii*.

Rozariul ne duce în mod mistic alături de Maria preocupată să urmărească creșterea umană a lui Cristos în casa din Nazaret. Acest lucru îi permite să ne educe și să ne modeleze cu aceeași grijă, până ce Cristos „se va forma” în noi în mod deplin (cf. *Gal* 4,19). Această acțiune a Mariei, fundamentată în totalitate pe cea a lui Cristos și subordonată ei în mod radical, „nu împiedică în nici un fel unirea directă a credincioșilor cu Cristos, ci o înlesnește” (20). Acesta este principiul luminos exprimat de Conciliul Vatican II, pe care l-am experimentat atât de puternic în viața mea, făcând din el fundamentul motoului meu episcopal: *Totus tuus* (21). Un moto, după cum se știe, inspirat din învățătura sfântului Alois Maria Grignon de Montfort, care explica astfel rolul Mariei în procesul de devenire asemenea lui Cristos a fiecăruia dintre noi: „*Întreaga noastră perfecțiune constă în a deveni asemenea lui Isus Cristos, uniți și consacrați lui*. De aceea, cea mai perfectă dintre toate devoțiunile este în mod incontestabil aceea care ne face asemenea lui Isus Cristos, ne unește și ne consacră lui cât mai desăvârșit. Acum, Maria fiind creatura cea mai asemănătoare lui Isus Cristos, rezultă că, dintre toate devoțiunile, aceea care consacră și aseamănă cel mai mult un suflet cu Domnul nostru este devoțiunea către Maria, Maica sa sfântă, și cu cât un suflet va fi consacrat ei, cu atât mai mult va fi consacrat lui Isus Cristos” (22). Nicăieri nu apar atât de profund unite viața lui Cristos și cea a Mariei ca în Rozariu. Maria nu trăiește decât în Cristos și pentru Cristos!

A ne ruga lui Cristos împreună cu Maria

16. Cristos ne-a invitat să ne adresăm lui Dumnezeu cu insistență și încredere pentru a fi ascultați: „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide” (*Mt* 7,7). Fundamentul acestei eficacități a rugăciunii este bunătatea Tatălui, dar și mijlocirea lui Cristos însuși la Tatăl (cf. *IIn* 2,1) și acțiunea Duhului Sfânt, care „mijlocește pentru noi” după planurile lui Dumnezeu (cf. *Rom* 8,26-27). Noi, de fapt, „nu știm să ne rugăm cum trebuie” (*Rom* 8,26) și uneori nu suntem ascultați deoarece „cerem greșit” (cf. *Iac* 4,2-3).

Maria intervine cu mijlocirea sa maternă în sprijinul rugăciunii pe care Cristos și Duhul o fac să izvorască în inima noastră. „Rugăciunea Bisericii este ca și purtată de rugăciunea Mariei” (23). De fapt, dacă Isus, unicul mijlocitor, este calea rugăciunii noastre, Maria, reflectarea pură a lui, ne arată calea, și, „pornind de la această cooperare deosebită a Mariei cu acțiunea Duhului Sfânt, Bisericile au dezvoltat rugăciunea către sfânta Maică a lui Dumnezeu, axând-o asupra persoanei lui Cristos, manifestată în misterele sale” (24). La nunta din Cana, Evanghelia arată tocmai eficacitatea mijlocirii Mariei, care devine pe lângă Isus purtătorul de cuvânt al nevoilor omenești: „Nu mai au vin” (*In* 2,3).

Rozariul este totodată meditație și rugămintă. Implorarea insistentă a Maicii lui Dumnezeu se bazează pe încrederea că mijlocirea sa maternă poate obține totul de la inima Fiului. Ea este „atotputernică prin har” (25), după cum spunea în *Rugăciunea către Fecioara* fericitul Bartolo Longo, cu o expresie îndrăzneată, care trebuie bine înțeleasă. Aceasta este o certitudine care, plecând de la Evanghelie, s-a consolidat tot mai mult prin experiența poporului creștin. Marele poet Dante interpretează acest lucru în mod admirabil, în sintonie cu sfântul Bernard, când cântă: „Femeie, atât de mare ești și-atât de prețioasă, / că cine har voiește și nu vine la tine, / vrea ca dorința-i să zboare fără aripi” (26). În Rozariu, Maria, templu al Duhului Sfânt (cf. *Lc* 1,35), în timp ce e implorată de noi, vine pentru noi în fața Tatălui, care a copleșit-o cu har, și a Fiului, născut din sânul ei, rugându-se împreună cu noi și pentru noi.

A-l vesti pe Cristos împreună cu Maria

17. Rozariul este și *un itinerar de vestire și de aprofundare*, în care misterul lui Cristos este prezentat în mod continuu la diferite niveluri ale experienței creștine. Este vorba despre o prezentare de rugăciune și de contemplație, care urmărește să îl modeleze pe ucenic după inima lui Cristos. De fapt, dacă în recitarea Rozariului toate elementele necesare unei mijlociri eficiente sunt puse în valoare în mod corespunzător, rezultă de aici, în special în celebrarea comunitară din parohii și sanctuare, *o oportunitate semnificativă de cateheză* de care păstorii trebuie să știe să profite. Fecioara Rozariului continuă și în acest fel opera sa de vestire a lui Cristos. Istoria Rozariului arată că această rugăciune a fost folosită în mod deosebit de dominicani, într-un moment dificil pentru Biserică datorită răspândirii ereziei. Astăzi ne aflăm în fața unor noi provocări. De ce să nu luăm în mână rozariul cu credința celor care ne-au precedat? Rozariul își păstrează întreaga sa putere și rămâne un instrument de nelipsit din bagajul pastoral al oricărui bun evanghelizator.

CAPITOLUL II

MISTERELE LUI CRISTOS – MISTERELE MAICII SALE

Rozariul, „compendiu al Evangheliei”

18. Pentru a fi introduși în contemplarea chipului lui Cristos trebuie să ascultăm, în Duh, glasul Tatălui, deoarece „nimeni nu cunoaște pe Fiul, decât numai Tatăl” (Mt 11,27). În apropiere de Cezareea lui Filip, în fața mărturisirii lui Petru, Isus va preciza izvorul unei atât de clare intuiții a identității sale: „Nu carnea și sângele ți-au descoperit ție acestea, ci Tatăl meu, care este în ceruri” (Mt 16,17). Este necesară, așadar, revelația. Pentru a o primi însă, este absolut necesar să fim dispuși să ascultăm: „Numai experiența tăcerii și a rugăciunii oferă cadrul potrivit în care se poate maturiza și dezvolta cunoașterea cea mai adevărată, mai fidelă și mai coerentă a acestui mister” (27).

Rozariul este unul dintre itinerarele tradiționale ale rugăciunii creștine orientat spre contemplarea chipului lui Cristos. Papa Paul al VI-lea l-a descris astfel: „Rugăciune evanghelică, centrată pe misterul întrupării răscumpărătoare, *Rozariul* este, așadar, o rugăciune cu orientare evident cristologică. Într-adevăr, elementul său caracteristic – repetarea ca într-o litanie a rugăciunii «*Bucură-te, Marie*» – devine și el o laudă neîntreruptă adusă lui Cristos, subiect ultim al vestirii îngerului și al salutului mamei Botezătorului: «Binecuvântat este rodul trupului tău» (Lc 1,42). Mai mult: repetarea rugăciunii *Bucură-te, Marie* constituie baza pe care se dezvoltă contemplarea misterelor: Isus pe care îl amintește fiecare *Bucură-te, Marie* este același pe care ni-l propune succesiunea misterelor, rând pe rând, Fiul al lui Dumnezeu și al Fecioarei” (28).

O integrare oportună

19. Rozariul, așa cum s-a consolidat în practica cea mai comună, confirmată de autoritatea eclezială, indică doar câteva dintre misterele vieții lui Cristos. Această selecție a fost impusă de structura originară a acestei rugăciuni, care a fost organizată în baza numărului 150, corespunzător numărului psalmilor.

Consider totuși că, pentru a intensifica substanța cristologică a Rozariului, este oportună o integrare care, deși este lăsată la libera valorificare a fiecăruia în parte și a comunităților, să permită și includerea *misterelor vieții publice a lui Cristos de la Botez până la pătimire*. În spațiul acestor mistere pe care le contemplăm se găsesc de fapt aspecte importante ale persoanei lui Cristos ca revelator definitiv al lui Dumnezeu. El este acela care, declarat Fiul preaiubit al Tatălui la Botezul în Iordan, vestește venirea împărăției, dă mărturie despre ea prin fapte și îi proclamă exigențele. În anii vieții publice, *misterul lui Cristos se arată într-un mod cu totul deosebit ca mister de lumină*: „Cât timp sunt în lume, eu sunt lumina lumii” (In 9,5).

Pentru ca Rozariul să poată fi numit pe deplin un „compendiu al Evangheliei”, este potrivit ca, după ce am amintit întruparea și viața ascunsă a lui Cristos (*misterele de bucurie*), și, înainte de a ne opri la suferințele patimii (*misterele de durere*) și la gloria învierii (*misterele de slavă*), să medităm și asupra unor momente deosebit de semnificative ale vieții publice (*misterele de lumină*). Această integrare a noilor mistere, fără a prejudicia nici un aspect esențial al structurii tradiționale a acestei rugăciuni, urmărește să ne facă să o trăim, în spiritualitatea creștină, cu un interes reînnoit, ca pe o adevărată introducere în profunzimea inimii lui Cristos, abis de bucurie și de lumină, de durere și de slavă.

Misterele de bucurie

20. Primul ciclu, acela al „misterelor de bucurie”, este caracterizat de *bucuria care iradiază din evenimentul Întrupării*. Acest lucru este evident încă de la Buna-Vestire, când salutul îngerului Gabriel către Fecioara din Nazaret se leagă de invitația la bucuria mesianică: „Bucură-te, Marie”. Spre această vestire se îndreaptă întreaga istorie a mântuirii, ba chiar, într-un anumit fel, însăși istoria omenirii. De fapt, dacă planul Tatălui este acela de a recapitula toate în Cristos (cf. Ef 1,10),

într-un anumit fel întreaga lume este atinsă de bunăvoința divină cu care Tatăl se apleacă asupra Mariei pentru a o face Mama Fiului său. La rândul ei, întreaga omenire este cuprinsă în *fiat*-ul prin care ea consimte cu promptitudine la voința lui Dumnezeu.

Sub semnul bucuriei se află apoi și scena întâlnirii cu Elisabeta, când însuși glasul Mariei și prezența lui Cristos în sânul ei îl fac pe Ioan „să tresalte de bucurie” (cf. *Lc* 1,44). Învăluită în bucurie este scena din Betleem, în care nașterea pruncului dumnezeiesc, Mântuitorul lumii, este cântată de îngeri și vestită păstorilor ca „o mare bucurie” (*Lc* 2,10).

Ultimele două mistere, deși păstrează această notă de bucurie, *anticipă semnele dramei*. Prezentarea la templu, de fapt, în timp ce exprimă bucuria consacrării și îl cufundă în extaz pe bătrânul Simeon, înregistrează și profetia „semnului de împotriviri” care va fi pruncul pentru Israel și a sabiei care va străpunge sufletul Maicii sale (cf. *Lc* 2,34-35). Plin de bucurie și totodată dramatic este și episodul cu Isus la templu pe când avea doisprezece ani. Aici el apare în înțelepciunea sa divină, în timp ce ascultă și pune întrebări, și se prezintă în mod esențial ca acela care „învață”. Revelarea misterului său de Fiu dăruit cu totul lucrurilor Tatălui este vestirea acelei radicalități evanghelice care pune în criză chiar și relațiile cele mai dragi ale omului, în fața exigențelor absolute ale împărăției. Chiar Iosif și Maria înșiși, neliniștiți și înfricoșați, „n-au înțeles cele spuse de el” (*Lc* 2,50).

A medita misterele „de bucurie” înseamnă, așadar, a intra în motivațiile ultime și în semnificația profundă a bucuriei creștine. Înseamnă a aținti privirea asupra dimensiunii concrete a misterului Întrupării și asupra prevestirii întunecate a misterului suferinței mântuitoare. Maria ne conduce la a învăța secretul bucuriei creștine, amintindu-ne că creștinismul este înainte de toate *evangelion*, „vestea cea bună”, care-și are centrul, și chiar conținutul, în persoana lui Cristos, Cuvântul făcut trup, unicul Mântuitor al lumii.

Misterele de lumină

21. Trecând de la copilărie și de la viața în Nazaret la viața publică a lui Isus, contemplarea ne poartă asupra acelor mistere pe care le putem numi, într-un mod deosebit, „misterele de lumină”. În realitate, *întreg misterul lui Cristos este lumină*. El este „lumina lumii” (*In* 8,12). Dar această dimensiune apare în mod deosebit în *anii vieții publice*, atunci când el vestește evanghelia împărăției. Dorind să indic comunității creștine cinci momente semnificative – mistere „de lumină” – ale acestei perioade a vieții lui Cristos, consider că ele pot fi puse în evidență: 1. în Botezul în Iordan, 2. în autorevelarea sa la nunta din Cana, 3. în vestirea împărăției lui Dumnezeu cu invitația la convertire, 4. în schimbarea sa la față și, în fine, 5. în instituirea Euharistiei, expresie sacramentală a misterului pascal.

Fiecare din aceste mistere constituie *revelarea împărăției prezente deja prin însăși persoana lui Isus*. Un mister de lumină este înainte de toate Botezul în Iordan. În timp ce Cristos coboară în apele râului, el, cel neprihănit, care s-a făcut „păcat” pentru noi (cf. *2Cor* 5,21), cerul se deschide și glasul Tatălui îl proclamă Fiu preaiubit (cf. *Mt* 3,17 și versetele paralele), în timp ce Duhul coboară asupra lui pentru a-l investi în misiunea care îl așteaptă. Mister de lumină este începutul semnelor la Cana (cf. *In* 2,1-12), când Cristos, schimbând apa în vin, deschide inimile ucenicilor la credință prin intervenția Mariei, prima dintre cei care au crezut. Mister de lumină este predicarea prin care Isus anunță venirea împărăției lui Dumnezeu și invită la convertire (cf. *Mc* 1,15), iertând păcatele celor care se apropie de el cu încredere smerită (cf. *Mc* 2,3-13; *Lc* 7,47-48), început al slujirii sale milostive pe care va continua să o exercite până la sfârșitul lumii, îndeosebi prin sacramentul Reconcilierii încredințat Bisericii sale (cf. *In* 20,22-23). Mister de lumină prin excelență este apoi schimbarea la față, care a avut loc, conform tradiției, pe Muntele Tabor. Slava dumnezeirii strălucește pe chipul lui Cristos, în timp ce Tatăl îl descoperă apostolilor extaziați pentru ca ei să îl asculte (cf. *Lc* 9,35 și versetele paralele) și să se pregătească să trăiască împreună cu el momentul dureros al pătimirii, pentru a ajunge împreună cu el la bucuria învierii și la o viață transformată de Duhul Sfânt. Mister de lumină este, în fine, instituirea Euharistiei, în care Cristos se dă ca hrană cu trupul și sângele său sub chipul pâinii și al vinului, dând mărturie „până la sfârșit” de iubirea sa pentru omenire (*In* 13,1), pentru a cărei mântuire se va oferi ca jertfă.

În aceste mistere, excluzându-l pe cel din Cana, *prezența Mariei rămâne în fundal*. Evangheliile

abia amintesc prezența ei ocazională la un moment sau altul din predicarea lui Isus (cf. *Mc* 3,31-35; *In* 2,12) și nu spun nimic de o eventuală prezență a ei în Cenacol în momentul instituirii Euharistiei. Dar funcția pe care o desfășoară la Cana însoțește, într-un anumit fel, întreg drumul lui Cristos. Revelarea, pe care la Botezul în Iordan o face direct Tatăl și o reia Botezătorul, la Cana se află pe buzele ei și devine marea recomandare maternă pe care ea o adresează Bisericii din toate timpurile: „Faceți tot ce vă va spune” (*In* 2,5). Aceasta este o recomandare care introduce cuvintele și semnele lui Cristos din timpul vieții publice, constituind fundalul marian al tuturor „misterelor de lumină”.

Misterele de durere

22. Evangheliile acordă o mare importanță misterelor de durere ale lui Cristos. Dintotdeauna pietatea creștină, în special în timpul Postului Mare, prin practicarea *Căii crucii*, s-a oprit asupra momentelor pătimirii, intuind că în ele se găsește *apogeul revelației iubirii* și izvorul mântuirii noastre. Rozariul alege câteva momente din pătimire, făcându-l pe cel care se roagă să își ațintească ochii inimii asupra lor și să le retrăiască. Itinerarul meditativ se deschide cu Ghetsemani, unde Cristos trăiește un moment plin de teamă în fața voinței Tatălui, dinaintea căreia slăbiciunea trupului ar fi fost tentată să se revolte. Aici Cristos se așază în locul tuturor ispitelor omenirii, și în fața tuturor păcatelor omenirii, pentru a-i spune Tatălui: „Nu voia mea, ci voia ta să se facă” (*Lc* 22,42 și versetele paralele). Acest „da” al său răstoarnă acel „nu” al protopărinților din Eden. Cât l-a costat această adeziune la voința Tatălui rezultă din misterele următoare, în care, prin urcarea Calvarului, biciuirea, încununarea cu spini, moartea pe cruce, este aruncat în cea mai mare disprețuire: *Ecce homo!*

În această disprețuire este revelată nu numai iubirea lui Dumnezeu, ci și însuși sensul omului. *Ecce homo*: cel care vrea să îl cunoască pe om, trebuie să știe să recunoască sensul, originea și împlinirea în Cristos, Dumnezeu care se înjosește din iubire „până la moarte, și încă moartea pe cruce” (*Fil* 2,8). Misterele de durere îl conduc pe credincios să retrăiască moartea lui Isus, așezându-se sub cruce alături de Maria, pentru a pătrunde împreună cu ea în abisul iubirii lui Dumnezeu pentru om și pentru a simți întreaga putere regeneratoare a acesteia.

Misterele de slavă

23. „Contemplarea chipului lui Cristos nu se poate opri la imaginea sa de răstignit. El este Cel Înviat!” (29). Rozariul a exprimat dintotdeauna această cunoaștere a credinței, invitându-l pe credincios să meargă dincolo de întunericul patimii, pentru a-și aținti privirea asupra slavei lui Cristos de la Înviere și Înălțare. Contemplându-l pe Cel Înviat, creștinul redescoperă *motivațiile propriei credințe* (cf. *1Cor* 15,14) și retrăiește nu numai bucuria acelora cărora le-a apărut Cristos – a apostolilor, a Mariei Magdalena și a discipolilor din Emaus -, ci și *bucuria Mariei*, care trebuie să fi trăit o experiență tot atât de intensă a noii existențe a Fiului glorificat. La această slavă care, o dată cu Înălțarea, l-a așezat pe Cristos la dreapta Tatălui, va fi înălțată și ea prin ridicarea la cer, ajungând, printr-un privilegiu deosebit, să anticipe destinul rezervat tuturor celor drepti prin învierea trupului. Încununată apoi cu slavă – așa cum apare în ultimul mister de slavă – ea strălucește ca regină a îngerilor și a sfinților, anticipare și culme a condiției escatologice a Bisericii. În centrul acestui itinerar de slavă al Fiului și al Mamei, Rozariul situează, în al treilea mister de slavă, Rusaliile, care arată imaginea Bisericii ca o familie reunită împreună cu Maria, reînsuflețită de revărsarea puternică a Duhului, pregătită să înceapă misiunea evanghelizatoare. Contemplarea acestuia, ca și a altor mistere de slavă, trebuie să îi conducă pe credincioși să devină din ce în ce mai conștienți de noua lor viață în Cristos, în interiorul realității Bisericii, o existență a cărei mare „icoană” o reprezintă scena Rusaliilor. Misterele de slavă alimentează astfel în credincioși *speranța țelului escatologic* către care ei se îndreaptă ca membri ai poporului lui Dumnezeu, pelerin în istorie. Acest lucru nu poate să nu îi îndemne la a da o mărturie curajoasă despre acea „veste plină de bucurie” care dă sens întregii lor existențe.

De la „mistere” la „mister”: calea Mariei

24. Aceste cicluri meditative propuse în sfântul Rozariu nu sunt, desigur, exhaustive, dar amintesc esențialul, făcând sufletul să guste dintr-o cunoaștere a lui Cristos care se inspiră mereu din izvorul pur al textului evanghelic. Fiecare caracteristică a vieții lui Cristos, așa cum este relatată de evangheliști, strălucește prin acel mister care depășește orice cunoaștere (cf. *Ef 3,19*). Este misterul Cuvântului întrupat, căci „...în trupul lui, locuiește toată plinătatea dumnezeirii” (*Col 2,9*). De aceea *Catehismul Bisericii Catolice* insistă atât de mult asupra misterelor lui Cristos, amintind că „totul în viața lui Isus este semn al misterului” (30). Acel „*duc in altum*” al Bisericii în cel de-al treilea mileniu se măsoară după capacitatea creștinilor de a avea „...toată bogăția plinătății înțelegerii, ca să cunoască misterul lui Dumnezeu: Cristos, în care sunt ascunse toate comorile înțelepciunii și ale cunoașterii” (*Col 2,2-3*). Fiecărui botezat îi este adresată dorința vie din Scrisoarea către Efeseni: „Cristos să locuiască în inimile voastre prin credință. Rămâneți înrădăcinați și întemeiați pe iubire, [...] și veți cunoaște dragostea lui Cristos, care întrece tot ce se poate cunoaște. Atunci veți fi copleșiți de plinătatea lui Dumnezeu” (3,17-19).

Rozariul se pune în slujba acestui ideal, oferind „secretul” pentru a ne deschide cu mai multă ușurință spre o cunoaștere profundă și angajantă a lui Cristos. L-am putea numi *calea Mariei*. Este calea exemplului Fecioarei din Nazaret, femeie a credinței, a tăcerii și a ascultării. Este totodată calea unei devoțiuni mariane însuflețite de cunoașterea legăturii inseparabile dintre Cristos și preasfânta sa Mamă: *misterele lui Cristos* sunt, într-un anumit sens, și *misterele Maicii sale*, chiar și atunci când nu este implicată în mod direct, prin însuși faptul că ea trăiește din el și pentru el. Însușindu-ne în *Bucură-te, Marie*, cuvintele îngerului Gabriel și ale sfintei Elisabeta, ne simțim mereu îndemnați să căutăm din nou în Maria, în brațele și în inima ei, „binecuvântatul rod al trupului său” (cf. *Lc 1,42*).

Misterul lui Cristos, „misterul” omului

25. În mărturia mea din 1978 despre Rozariu, pe care am amintit-o deja, ca fiind rugăciunea mea preferată, am exprimat un concept asupra căruia doresc să revin. Am spus atunci că „rugăciunea simplă a Rozariului bate ritmul vieții omenești” (31).

În lumina reflecțiilor dezvoltate până acum asupra misterelor lui Cristos, nu este greu de aprofundat această *implicație antropologică* a Rozariului. Este o implicație mai radicală decât pare la prima vedere. Cel care îl contemplă pe Cristos, parcurgând din nou etapele vieții lui, nu poate să nu descopere în el și *adevărul asupra omului*. Aceasta este marea afirmație a Conciliului Vatican II, pe care, încă din scrisoarea enciclică *Redemptor hominis*, am amintit-o de atâtea ori în magisteriul meu: „În realitate, misterul omului este luminat cu adevărat numai în misterul Cuvântului întrupat” (32). Rozariul ne ajută să ne deschidem spre această lumină. Urmând drumul lui Cristos, în care este „recapitulat” (33), descoperit și răscumpărat drumul omului, credinciosul se așază în fața imaginii omului adevărat. Contemplând nașterea lui, învață sacralitatea vieții; privind spre casa din Nazaret, învață adevărul original despre familie conform planului lui Dumnezeu; ascultându-l pe Învățător în misterele vieții sale publice, primește lumină pentru a intra în împărăția lui Dumnezeu și, urmându-l pe drumul spre Calvar, învață sensul suferinței mântuitoare. În fine, contemplându-l pe Cristos și pe Maica sa în slavă, vede scopul ultim la care fiecare din noi este chemat să ajungă, dacă se lasă tălmăduit și transformat de Duhul Sfânt. Se poate spune astfel că fiecare mister al Rozariului, dacă este meditat bine, aruncă lumină asupra misterului omului.

În același timp, prezentarea la această întâlnire cu umanitatea sfântă a Mântuitorului a problemelor, neliniștilor, ostenețelor și proiectelor care marchează viața noastră devine ceva natural. „Încredințează Domnului grijile tale și el te va sprijini” (*Ps 55,23*). A medita cu ajutorul Rozariului înseamnă a încredința grijile noastre inimilor milostive a lui Isus și a Maicii sale. După douăzeci și cinci de ani, reflectând asupra încercărilor care nu au lipsit nici din exercitarea ministerului meu petrin, doresc să subliniez din nou, ca o invitație caldă adresată tuturor de a experimenta personal acest lucru: da, într-adevăr, Rozariul „bate ritmul vieții omenești”, pentru a o armoniza cu ritmul vieții dumnezeiești, în comuniunea plină de bucurie a Sfintei Treimi, destin și aspirație fierbinte a existenței noastre.

CAPITOLUL III

PENTRU MINE, A TRĂI ÎNSEAMNĂ CRISTOS

Rozariul, cale de asimilare a misterului

26. Meditarea misterelor lui Cristos este propusă în Rozariu printr-o metodă caracteristică, menită, prin natura sa, să favorizeze asimilarea lor. Este metoda *bazată pe repetiție*. Acest lucru este valabil, în primul rând, pentru rugăciunea *Bucură-te, Marie*, repetată de zece ori la fiecare mister. Dacă este privită cu superficialitate această repetiție, am putea fi tentați să considerăm Rozariul o practică aridă și plictisitoare. Putem însă ajunge la o cu totul altă apreciere față de Rozariu, dacă îl considerăm o expresie a acelei iubiri care nu obosește să se întoarcă la persoana iubită cu efuziuni care, deși sunt asemănătoare ca manifestare, sunt mereu noi datorită sentimentului care le însuflețește.

În Cristos, Dumnezeu și-a asumat cu adevărat „o inimă de carne”. El nu are numai o inimă dumnezeiască, bogată în milostivire și iertare, ci și o inimă de om, capabilă să simtă toate vibrațiile iubirii. Dacă am avea nevoie în acest sens de o mărturie evanghelică, nu ne-ar fi greu să o găsim în emoționantul dialog dintre Cristos și Petru după Înviere: „Simon, fiul lui Iona, mă iubești?” De trei ori este pusă această întrebare, de trei ori este dat răspunsul: „Doamne, tu știi că te iubesc” (cf. *In*21,15-17). Dincolo de semnificația specifică a fragmentului, atât de important pentru misiunea lui Petru, nimănui nu îi scapă frumusețea acestei *triple repetiții*, în care cererea insistentă și răspunsul corespunzător sunt exprimate în termeni foarte cunoscuți experienței universale a iubirii omenești. Pentru a înțelege Rozariul, trebuie să intrăm în dinamica psihologică proprie iubirii.

Un lucru este clar: dacă repetarea rugăciunii *Bucură-te, Marie* se adresează direct Mariei, împreună cu ea și prin ea actul de iubire se îndreaptă, în definitiv, spre Isus. Repetiția se alimentează din dorința unei conformări tot mai depline cu Cristos, adevăratul „program” al vieții creștine. Sfântul Paul a enunțat acest program prin cuvinte înflăcărare: „Pentru mine a trăi înseamnă Cristos și a muri este un câștig” (*Fil* 1,21). Și iarăși: „Nu mai trăiesc eu, ci Cristos trăiește în mine” (*Gal* 2,20). Rozariul ne ajută să creștem în această conformare până la atingerea sfințeniei.

O metodă valabilă...

27. Nu trebuie să ne surprindă faptul că relația cu Cristos poate beneficia de ajutorul unei metode. Dumnezeu se dezvăluie omului respectând modul de a fi al naturii noastre și ritmurile sale vitale. De aceea, spiritualitatea creștină, deși cunoaște formele cele mai sublime ale tăcerii mistice, în care toate imaginile, cuvintele și gesturile sunt oarecum depășite de intensitatea unei uniri inefabile a omului cu Dumnezeu, este marcată în mod normal de implicarea întregii persoane, în complexitatea realității sale psiho-fizice și relaționale.

Acest lucru apare în mod evident *în liturgie*. Sacramentele și sacramentaliile sunt structurate printr-o serie de rituri, care fac apel la diferitele dimensiuni ale persoanei. Chiar și rugăciunea neliturgică exprimă aceeași exigență. Acest lucru îl confirmă faptul că, în Orient, rugăciunea cea mai caracteristică a meditației cristologice, aceea axată pe cuvintele: „Doamne Isuse Cristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!” (34), este legată în mod tradițional de ritmul respirației, care, în timp ce favorizează perseverența în invocație, asigură oarecum o consistență fizică dorinței ca Isus Cristos să devină suflarea, sufletul și „totul” vieții.

... care totuși poate fi îmbunătățită

28. Am amintit, în scrisoarea apostolică *Novo millennio ineunte*, că astăzi există și în Occident o *reinnoită nevoie de meditație*, care își află uneori în alte religii modalități mai atrăgătoare (35). Există creștini care, datorită faptului că cunosc prea puțin tradiția contemplativă creștină, se lasă seduși de aceste propuneri. Acestea, deși conțin elemente pozitive care se pot integra uneori în

experiența creștină, ascund adesea un fundal ideologic inacceptabil. Și în acele experiențe este în vogă o metodologie care, urmărind scopul unei concentrări spirituale înalte, folosește tehnici cu caracter psiho-fizic, repetitive și simbolice. Rozariul se situează în acest cadru universal al fenomenologiei religioase, dar se distinge prin caracteristici proprii, care corespund exigențelor tipice specificității creștine.

De fapt, Rozariul nu este decât *o metodă de contemplație*. Ca metodă, trebuie utilizat în vederea scopului și nu poate deveni scop în sine. Cu toate acestea, fiind rodul unei experiențe de secole, nici metoda nu trebuie subestimată. În sprijinul ei vine experiența a numeroși sfinți. Acest lucru nu exclude însă faptul că metoda poate fi îmbunătățită. Tocmai acest lucru îl urmărește integrarea, în ciclul misterelor, a noii serii a *mysteria lucis*, împreună cu unele sugestii legate de recitare, pe care le propun în această scrisoare. Prin ele, respectând structura bine consolidată a acestei rugăciuni, doresc să îi ajut pe credincioși să o înțeleagă în aspectele sale simbolice, în sintonie cu cerințele vieții de zi cu zi. Fără aceasta, există riscul ca Rozariul nu numai să nu aducă roadele spirituale dorite, ci chiar ca șiragul, pe care ne-am obișnuit să ne rugăm, să sfârșească prin a fi considerat un fel de amuletă sau obiect magic, cu o radicală deformare a sensului și a funcției sale.

Enunțarea misterului

29. A enunța misterul și a folosi poate o icoană care să îl reprezinte, înseamnă oarecum *a deschide un scenariu* asupra căruia să ne concentrăm atenția. Cuvintele conduc imaginația și sufletul spre acel episod sau moment deosebit din viața lui Cristos. În spiritualitatea care s-a dezvoltat în Biserică, atât venerarea icoanelor cât și devoțiunile bogate în elemente sensibile, precum și însăși metoda propusă de sfântul Ignățiu de Loyola în exercițiile spirituale, au recurs la elementul vizual și imaginativ (acel *compositio loci*), considerându-l de mare ajutor pentru favorizarea concentrării sufletului asupra misterului. Pe de altă parte, aceasta este o metodologie care *corespunde însăși logicii Întrupării*: Dumnezeu a dorit să ia, în Isus, trăsături omenești. Prin realitatea sa trupească noi suntem conduși să intrăm în contact cu misterul său divin.

La această nevoie de a concretiza răspunde și enunțarea diferitelor mistere ale Rozariului. Desigur, ele nu înlocuiesc Evanghelia și nici nu amintesc toate paginile ei. De aceea, Rozariul nu înlocuiește *lectio divina*, dimpotrivă o presupune și o promovează. Misterele meditate în Rozariu, împreună cu adăugarea acestor *mysteria lucis*, se limitează la elementele fundamentale ale vieții lui Cristos, sufletul însă poate cuprinde cu ușurință restul Evangheliei, mai ales atunci când Rozariul este recitat în momente speciale de reculegere îndelungată.

Ascultarea cuvântului lui Dumnezeu

30. Pentru a da un fundament biblic și o mai mare profunzime meditației, este util ca enunțarea misterului să fie urmată de *proclamarea unui fragment biblic corespunzător* care, în funcție de circumstanțe, poate fi mai mult sau mai puțin amplu. Alte cuvinte, de fapt, nu pot avea niciodată eficacitatea specifică cuvântului inspirat. Acesta trebuie ascultat cu certitudinea că este cuvântul lui Dumnezeu, rostit pentru astăzi și „pentru mine”.

Primit astfel, el intră în metodologia de repetiție a Rozariului fără a provoca plictiseala care ar putea fi cauzată de simpla amintire a unei informații deja bine cunoscute. Nu, nu este vorba de a ne aminti o informație, ci de *a-l lăsa pe Dumnezeu „să vorbească”*. În anumite ocazii solemne și comunitare, acest cuvânt poate fi ilustrat în mod corespunzător printr-un scurt comentariu.

Tăcerea

31. *Ascultarea și meditația se hrănesc din tăcere*. Este potrivit ca, după enunțarea misterului și proclamarea cuvântului, să ne oprim pentru un timp corespunzător pentru a ne aținti privirea asupra misterului meditat, înainte de a începe rugăciunea vocală. Redescoperirea valorii tăcerii este unul dintre secretele practicării contemplației și a meditației. Într-o societate puternic marcată de tehnologie și de mass-media, tăcerea devine un lucru din ce în ce mai greu de atins. Așa cum în liturgie sunt recomandate momente de tăcere, și în recitarea Rozariului este potrivită o scurtă pauză după ascultarea cuvântului lui Dumnezeu, în timpul căreia sufletul se concentrează asupra

conținutului unui anumit mister.

„*Tatăl nostru*”

32. După ascultarea cuvântului și concentrarea asupra misterului, este natural ca *sufletul să se înalțe către Tatăl*. Isus, în fiecare dintre misterele sale, ne conduce mereu spre Tatăl, căruia el i se adresează mereu, pentru că este în „sânul” lui (cf. *In* 1,18). El dorește să ne introducă în intimitatea Tatălui, pentru ca să spunem împreună cu el „Abba, Tată” (*Rom* 8,15; *Gal* 4,6). În raport cu Tatăl el ne face frații săi și frați între noi, dăruindu-ni-l pe Duhul care este totodată al său și al Tatălui. *Tatăl nostru*, plasat ca un fundament al meditației cristologico-mariene care se dezvoltă prin repetarea rugăciunii *Bucură-te, Marie*, face din meditarea misterului o experiență eclezială, chiar și atunci când este făcută individual.

Cele zece „Bucură-te, Marie”

33. Acesta este elementul cel mai consistent al Rozariului și totodată cel care face din el o rugăciune mariană prin excelență. Însă tocmai în lumina rugăciunii *Bucură-te, Marie*, bine înțeleasă, se observă cu claritate cum caracterul marian nu numai că nu se opune celui cristologic, ci chiar îl subliniază și îl evidențiază. Prima parte a rugăciunii *Bucură-te, Marie*, de fapt, alcătuită din cuvintele adresate Mariei de către îngerul Gabriel și de către sfânta Elisabeta, este o contemplație în adorație a misterului care se realizează în Fecioara din Nazaret. Aceste cuvinte exprimă, să spunem așa, admirația cerului și a pământului, și fac, într-un anumit fel, să transpară încântarea lui Dumnezeu însuși în contemplarea capodoperei sale – întruparea Fiului în sânul feciorelnic al Mariei -, pe linia acelei priviri pline de bucurie din Geneză (cf. *Gen* 1,31), a aceluia originar „*pathos*” care Dumnezeu, în zorii creației, a privit la lucrarea mâinilor sale” (36). Repetarea în Rozariu a rugăciunii *Bucură-te, Marie*, ne face părtași de încântarea lui Dumnezeu: înseamnă tresăltare de bucurie, uimire, recunoașterea celei mai mari minuni din istorie. Este împlinirea profeției Mariei: „De acum toate popoarele mă vor numi fericită” (*Lc* 1,48).

Centrul de greutate al rugăciunii *Bucură-te, Marie*, ca o legătură între prima și a doua parte, este *numele lui Isus*. Uneori, în recitarea făcută în grabă, acest centru de greutate ne scapă, și cu el și legătura cu misterul lui Cristos pe care îl contemplăm. Însă tocmai prin accentul care se pune pe numele lui Isus și pe misterul său se poate distinge o recitare semnificativă și rodnică a Rozariului. Paul al VI-lea amintea în exortarea apostolică *Marialis cultus* obiceiul practicat în anumite regiuni de a evidenția numele lui Cristos, adăugând o evocare a misterului care se meditează (37). Este un obicei lăudabil, îndeosebi în recitarea publică. El exprimă cu tărie credința cristologică, aplicată la diferitele momente ale vieții Mântuitorului. Este o *profesiune de credință* și, în același timp, un ajutor pentru a păstra via meditația, facilitând procesul de asimilare a misterului lui Cristos, inerent repetiției rugăciunii *Bucură-te, Marie*. Repetarea numelui lui Isus – unicul nume în care ne este dat să sperăm la mântuire (cf. *Fap* 4,12) – strâns legat de cel al Maicii preasfinte, și lăsând oarecum ca ea însăși să ne sugereze acest lucru, constituie un itinerar de asimilare, care urmărește să ne facă să pătrundem tot mai profund în viața lui Cristos.

Din relația atât de specială cu Cristos, care face din Maria Maica lui Dumnezeu, *Theotòkos*, rezultă, apoi, puterea implorării cu care ne adresăm ei în a doua parte a rugăciunii, încredințând mijlocirii sale materne viața noastră și ceasul morții noastre.

„*Slavă Tatălui*”

34. Doxologia trinitară este scopul ultim al contemplației creștine. Cristos este de fapt calea care ne conduce la Tatăl în Duhul. Dacă parcurgem până la capăt această cale, ne aflăm în permanență în fața misterului celor trei persoane divine cărora li se cuvine toată lauda, adorația și mulțumirea. Este important ca rugăciunea *Slavă Tatălui, apogeul contemplației*, să fie bine pusă în evidență în Rozariu. În recitarea publică ar putea fi cântată, pentru a sublinia în mod corespunzător structura trinitară esențială pentru orice rugăciune creștine.

În măsura în care meditarea misterului a fost făcută cu atenție, a fost profundă, însuflețită – din *Bucură-te, Marie* în *Bucură-te, Marie* – de iubirea pentru Cristos și pentru Maria, slăvirea

Treimii la sfârșitul fiecărei decade, departe de a se reduce la o încheiere rapidă, își dobândește tonul adecvat contemplativ, pentru a înălța sufletul la înălțimea paradisului și pentru a ne face să reținem, într-un anumit fel, experiența de pe Tabor, anticipare a contemplației viitoare: „Ce bine ne simțim aici” (Lc 9,33).

Invocația finală

35. În practica obișnuită a Rozariului, după doxologia trinitară urmează o invocație, care variază în funcție de obiceiurile locale. Fără a diminua cu nimic valoarea unor astfel de invocații, consider oportun să evidențiez faptul că mereu contemplarea misterelor va fi mai rodnică dacă se va avea grijă ca fiecare mister să se încheie cu o rugăciune menită să obțină roadele specifice meditării aceluia mister. În acest fel, Rozariul va putea să exprime mai bine legătura sa cu viața creștină. Acest lucru îl sugerează o rugăciune liturgică frumoasă, care ne invită să cerem să putem ajunge, prin meditarea misterelor Rozariului, la „a imita ceea ce ele conțin și a dobândi ceea ce ele făgăduiesc” (38).

O astfel de rugăciune finală se va putea inspira dintr-o varietate legitimă, așa cum se întâmplă deja. Rozariul dobândește astfel și o expresie mai adaptată diferitelor tradiții spirituale și diferitelor comunități creștine. În această perspectivă, este de dorit să se răspândească, cu discernământul pastoral cuvenit, propunerile cele mai semnificative, de exemplu cele experimentate în centre și sanctuare mariane care se dedică în mod deosebit practicării Rozariului, astfel încât poporul lui Dumnezeu să poată beneficia de toate bogățiile spirituale autentice, dobândind din acestea hrană pentru contemplația personală.

„Șiragul”

36. Instrumentul tradițional pentru recitarea Rozariului este șiragul. Într-o practică superficială, el ajunge să devină adesea un simplu instrument care servește la numărarea succesiunii rugăciunii *Bucură-te, Marie*. El exprimă însă și un symbolism, care poate da un sens nou contemplației.

În acest sens, primul lucru care trebuie observat este că *șiragul converge spre crucifix*, care astfel deschide și închide itinerarul însuși al rugăciunii. Viața și rugăciunea credincioșilor sunt centrate pe Cristos. Totul pleacă de la el, totul se îndreaptă spre el, totul ajunge la Tatăl, prin el, în Duhul Sfânt. Ca instrument pentru numărare, care marchează înaintarea în rugăciune, șiragul evocă drumul continuu al contemplației și al desăvârșirii creștine. Fericitul Bartolo Longo îl vedea chiar ca pe un „lanț” care ne leagă de Dumnezeu. Un lanț, desigur, dar un lanț suav; pentru că astfel este mereu relația cu un Dumnezeu care este Tată. Un lanț „filial”, care ne pune în sintonie cu Maria, „slujitoarea Domnului” (Lc 1,38), și, în definitiv, cu Cristos însuși, care, Dumnezeu fiind, s-a făcut „rob” din iubire față de noi (Fil 2,7).

Este frumos să extindem semnificația simbolică a șiragului și la relațiile noastre unii cu alții, amintind prin el legătura de comuniune și de fraternitate care ne unește pe toți în Cristos.

Începutul și încheierea

37. În practicile curente, sunt diferite modalitățile de a introduce Rozariul în diferitele contexte ecleziale. În unele regiuni, se obișnuiește să se înceapă cu invocarea din Psalmul 69: „Dumnezeule, vino în ajutorul meu; Doamne, grăbește-te să mă ajuți”, pentru a alimenta oarecum în cel care se roagă conștiința umilă a propriei nimicnicii; în alte părți însă se începe cu recitarea *Crezului*, pentru a pune oarecum profesiunea de credință la temelie itinerarului contemplativ care urmează a fi parcurs. Acestea și alte modalități asemănătoare, în măsura în care dispun sufletul spre contemplație, sunt uzanțe la fel de legitime. Recitarea se încheie apoi cu o rugăciune după intenția papei, pentru a lărgi viziunea celui care se roagă la orizonturile largi ale necesităților ecleziale. Tocmai pentru a încuraja această perspectivă eclezială a Rozariului, Biserica a dorit să îl îmbogățească cu indulgențe pentru cel care îl recită cu dispozițiile sufletești cuvenite.

De fapt, dacă este trăit astfel, Rozariul devine cu adevărat un itinerar spiritual, în care Maria este mamă, învățătoare, călăuză, și îl sprijină pe credincios cu mijlocirea ei puternică. De ce ne-am mira

dacă sufletul care simte nevoia, la sfârșitul acestei rugăciuni în care a experimentat în mod profund maternitatea Mariei, izbucnește în laude în cinstea sfintei Fecioare, fie prin minunata rugăciune *Salve, Regina*, fie prin cea a *Litaniei lauretane*? Este încununarea unui drum interior, care l-a condus pe credincios la contactul viu cu misterul lui Cristos și al Maicii sale preasfinte.

Distribuirea în timp

38. Rozariul poate fi recitat integral zilnic, și sunt mulți cei care fac acest lucru în mod lăudabil. El umple cu rugăciune zilele atâtor contemplativi, sau îi însoțește pe cei bolnavi și bătrâni care au la dispoziție mai mult timp. Este evident însă – cu atât mai mult dacă adăugăm noul ciclu al *mysteria lucis* – că mulți nu vor putea recita decât o parte, după o anumită ordine săptămânală. Această distribuie săptămânală dă diferitelor zile ale săptămânii o anumită „culoare” spirituală, așa cum face și liturgia cu diferitele perioade ale anului liturgic.

Conform practicii curente, luna și joia sunt dedicate „misterelor de bucurie”, marțea și vinerea „misterelor de durere”, iar miercurea, sâmbăta și duminica „misterelor de slavă”. Unde să introducem „misterele de lumină”? Ținând cont de faptul că misterele de slavă sunt propuse succesiv sâmbăta și duminica, și că sâmbăta este în mod tradițional o zi cu un puternic caracter marian, pare potrivit să mutăm în ziua de sâmbătă a doua meditație săptămânală a misterelor de bucurie, în care prezența Mariei este mai accentuată. Ziua de joi rămâne astfel liberă tocmai pentru meditația misterelor de lumină.

Această indicație nu urmărește să limiteze o anumită libertate în meditația particulară și comunitară, conform nevoilor spirituale și pastorale, și mai ales în funcție de coincidențele liturgice care pot sugera adaptări potrivite. Ceea ce este cu adevărat important este ca Rozariul să fie tot mai mult înțeles și trăit ca un itinerar contemplativ. Prin el, în mod complementar la ceea ce se împlinește în liturgie, săptămâna creștinului, centrată pe duminică, ziua învierii, devine un itinerar prin misterele vieții lui Cristos, care se manifestă în viața ucenicilor săi ca Domn al timpului și al istoriei.

CONCLUZIE

„Rozariu binecuvântat al Mariei, lanț suav care ne leagă de Dumnezeu”

39. Ceea ce s-a spus până acum exprimă amplu bogăția acestei rugăciuni tradiționale, care are simplitatea unei rugăciuni populare, dar și profunzimea teologică a unei rugăciuni potrivite pentru aceia care simt nevoia unei contemplații mai profunde.

Biserica a recunoscut întotdeauna eficacitatea deosebită a acestei rugăciuni, încredințându-i astfel, recitării ei în comun, practicării ei constante, problemele cele mai dificile. În momente în care creștinismul însuși era amenințat, îndepărtarea pericolului a fost atribuită puterii acestei rugăciuni, iar Fecioara Rozariului a fost aclamată ca mijlocitoare a salvării.

Astăzi încredințez cu bucurie eficacității acestei rugăciuni – așa cum am amintit la început – cauza păcii în lume și cauza familiei.

Pacea

40. Dificultățile pe care contextul mondial le prezintă în acest început al noului mileniu ne fac să ne gândim că numai o intervenție de sus, capabilă să călăuzească inimile celor care trăiesc în situații de conflict și ale celor care conduc destinele popoarelor, ne poate face să sperăm într-un viitor mai puțin întunecat.

Prin natura sa, Rozariul este o rugăciune orientată spre pace, pentru însuși faptul că stă în contemplarea lui Cristos, principele păcii și „pacea noastră” (Ef 2,14). Cel care asimilează misterul lui Cristos – și Rozariul urmărește tocmai acest lucru -, învață secretul păcii și face din el un proiect de viață. În plus, în virtutea caracterului său meditativ, cu succesiunea liniștită de rugăciuni *Bucură-te, Marie*, Rozariul exercită asupra celui ce se roagă o acțiune pacificatoare, care îl dispune să primească și să experimenteze în străfundul ființei sale și să răspândească în jurul său acea pace adevărată care este un dar special al Celui Înviat (cf. In 14,27; 20,21).

Este o rugăciune de pace și datorită roadelor de iubire pe care le produce. Dacă este recitat bine ca o adevărată rugăciune meditativă, Rozariul, favorizând întâlnirea cu Cristos în misterele sale, nu poate să nu arate, de asemenea, chipul lui Cristos în frați, îndeosebi în cei care suferă mai mult. Cum ne-am putea concentra, în misterele de bucurie, asupra misterului pruncului născut la Betlem, fără a simți dorința de a primi, apăra și promova viața, luând asupra noastră suferințele copiilor din toate părțile lumii? Cum am putea urma pașii lui Cristos care îl revelează pe Tatăl, în misterele de lumină, fără a ne angaja să dăm mărturie despre fericirile lui în viața de zi cu zi? Și cum l-am putea contempla pe Cristos ducându-și crucea și răstignit, fără a simți nevoia să devenim „cireneeni” săi pentru fiecare frate doborât de suferință sau zdrobit de deznădejde? Cum am putea, în fine, să ne fixăm privirea asupra slavei lui Cristos înviat și asupra Mariei încoronată regină, fără a simți dorința de a face această lume mai frumoasă, mai dreaptă, mai apropiată de planul lui Dumnezeu?

În concluzie, făcându-ne să ne fixăm privirea asupra lui Cristos, Rozariul ne face și făuritori ai păcii în lume. Prin caracteristica sa de cerere insistentă și comună, în sintonie cu invitația lui Cristos de a ne ruga „mereu, fără a ne descuraja” (Lc 18,1), el ne permite să sperăm că și astăzi poate fi câștigată o „luptă” atât de grea ca aceea a păcii. Departe de a fi o fugă de problemele lumii, Rozariul ne determină să le privim în mod responsabil și generos, și ne dobândește tăria de a le înfrunta cu certitudinea ajutorului lui Dumnezeu și cu propunerea fermă ca în fiecare situație să dăm mărturie despre „dragoste, care este legătura desăvârșirii” (Col 3,14).

Familia: părinții

41. Rugăciune pentru pace, Rozariul este dintotdeauna și o rugăciune a familiei și pentru familie. Cândva această rugăciune era deosebit de dragă familiilor creștine și favoriza, cu siguranță, comuniunea acestora. Nu trebuie să pierdem această prețioasă moștenire. Trebuie să ne întoarcem la a ne ruga în familie și pentru familii, folosind în continuare această formă de rugăciune.

Dacă în scrisoarea apostolică *Novo millennio ineunte* i-am încurajat și pe laici să celebreze *Liturgia*

orelor în viața obișnuită a comunităților parohiale și a diferitelor grupuri creștine, doresc să fac același lucru și în ceea ce privește Rozariul. Este vorba de două căi ale contemplației creștine care nu sunt alternative, ci complementare. De aceea, le cer celor care se dedică pastorației familiilor să propună cu convingere recitarea Rozariului.

Familia care este unită în rugăciune, rămâne unită. Sfântul Rozariu, printr-o veche tradiție, s-a dovedit în mod deosebit a fi o rugăciune care reunește familia. Membrii acesteia, îndreptându-și cu adevărat privirea spre Isus, redobândesc și capacitatea de a se privi în ochi din nou, pentru a comunica, pentru a fi solidari, pentru a se ierta reciproc, pentru a o lua de la capăt cu un legământ de iubire reînnoit de Duhul lui Dumnezeu.

Multe dintre problemele familiilor contemporane, îndeosebi în societățile dezvoltate din punct de vedere economic, depind de faptul că le este tot mai greu să comunice. Nu mai reușesc să stea împreună și puținele momente petrecute în comun sunt absorbite de imaginile de la televizor. Reluarea recitării Rozariului în familie înseamnă a introduce în viața de zi cu zi cu totul alte imagini, cele ale misterului mântuirii: imaginea Mântuitorului, imaginea Maicii sale preasfinte. Familia care recită împreună Rozariul reproduce puțin din atmosfera casei din Nazaret: este așezat Isus în centru, bucuriile și durerile sunt împărtășite cu el, nevoile și proiectele sunt încredințate în mâinile lui, de la el vin speranța și puterea pentru a merge mai departe.

... și fiii

42. Acestei rugăciuni este frumos și cu folos să îi încredințăm și *itinerarul de creștere a fiilor*. Nu este oare Rozariul itinerarul vieții lui Cristos, de la zămislire, la moarte, până la învierea și gloriificarea sa? Astăzi este din ce în ce mai dificil pentru părinți să îi urmărească pe fiii lor în diferitele etape ale vieții. Într-o societate a tehnologiei avansate, a *mass-media* și a globalizării, totul a devenit foarte rapid și distanța culturală dintre generații devine din ce în ce mai mare. Cele mai diferite mesaje și experiențele cele mai neprevăzute își fac repede loc în viața copiilor și a adolescenților, iar părinții se tem uneori să înfrunte pericolele cu care aceștia se întâlnesc. Nu de puține ori ei experimentează decepții acute, constatând eșecul propriilor copii în fața seducției drogului, a atracțiilor unui hedonism exagerat, a tentațiilor violenței, a celor mai diferite expresii ale nonsensului și ale deznădejzii.

A se ruga Rozariul *pentru fii*, și mai mult *împreună cu fiii*, educându-i încă din primii ani pentru acest moment zilnic de „timp de rugăciune” a familiei, nu constituie, desigur, soluția tuturor problemelor, dar este un ajutor spiritual care nu trebuie subapreciat. Se poate obiecta că Rozariul pare o rugăciune puțin potrivită pentru gustul copiilor și al tinerilor de astăzi. Dar poate că obiecția ține cont de un anumit mod de a-l practica, adesea prea puțin îngrijit. În rest, menținând structura sa de bază, nimic nu interzice ca pentru copii și tineri recitarea Rozariului – atât în familie cât și în grupuri – să fie îmbogățită cu propuneri potrivite, simbolice și practice, care să favorizeze înțelegerea și aprecierea lui. De ce să nu încercăm acest lucru? O pastorație pozitivă a tineretului, înflăcărată și creativă – Zilele Mondiale ale Tineretului mi-au oferit măsura ei! – este capabilă să facă, cu ajutorul lui Dumnezeu, lucruri cu adevărat semnificative. Dacă Rozariul este bine prezentat, sunt sigur că tinerii înșiși vor fi capabili să îi surprindă încă o dată pe adulți, însușindu-și această rugăciune și recitând-o cu entuziasmului specific vârstei lor.

Rozariul, o comoară care trebuie redescoperită

43. Iubiți frați și surori! O rugăciune atât de ușoară și în același timp atât de bogată merită cu adevărat să fie redescoperită de comunitatea creștină. Să facem acest lucru în special în acest an, asumându-ne această propunere ca pe o întărire a liniei trasate în scrisoarea apostolică *Novo millennio ineunte*, din care s-au inspirat planurile pastorale ale multor Biserici particulare în programarea angajamentului pentru viitorul apropiat.

Mă adresez în deosebi vouă, iubiți confrăți în episcopat, preoți și diaconi, și vouă, operatori pastorali în diferite sectoare de activitate, pentru ca, experimentând personal frumusețea Rozariului, să deveniți promotori activi ai acestuia.

Mă bazez și pe voi, teologilor, pentru ca printr-o reflecție în același timp riguroasă și înțeleaptă,

înrădăcinată în cuvântul lui Dumnezeu și sensibilă la experiența poporului creștin, să îi ajutați să descopere fundamentele biblice, bogățiile spirituale și valoarea pastorală ale acestei rugăciuni tradiționale.

Mă bazez pe voi, persoane consacrate, chemate într-un mod special la a contempla chipul lui Cristos la școala Mariei.

Privesc spre voi toți, frați și surori de orice condiție socială, spre voi, familii creștine, spre voi, bolnavi și bătrâni, spre voi, tineri: *luați din nou în mâini cu încredere rozariul*, redescoperindu-l în lumina Scripturii, în armonie cu liturgia, în contextul vieții de zi cu zi.

Fie ca acest apel al meu să nu rămână neascultat! La începutul celui de-al douăzeci și cincilea an de pontificat, încredințez această scrisoare apostolică în mâinile înțelepte ale Fecioarei Maria, *prosternându-mă în spirit în fața imaginii sale din splendidul sanctuar dedicat ei de către fericitul Bartolo Longo*, apostol al Rozariului. Îmi însușesc cu bucurie cuvintele emoționante cu care el încheie cunoscuta *Rugăciune la Regina sfântului Rozariu*: „O Rozariu binecuvântat al Mariei, lanț suav care ne legi de Dumnezeu, legătură de iubire care ne unești cu îngerii, turn de scăpare în atacurile infernului, liman sigur în naufragiu, noi nu te vom părăsi niciodată. Tu ne vei fi mângâiere în ceasul agoniei. Ție îți vom da ultimul sărut al vieții ce se stinge. Și ultima rostire a buzelor noastre va fi numele tău dulce, o Regină a Rozariului de la Pompei, o Maica noastră iubită, o scăpare a păcătoșilor, o supremă mângâietoare a celor mârniți. Fii pretutindeni binecuvântată, acum și întotdeauna, pe pământ și în cer”.

Vatican, 16 octombrie, anul 2002, începutul celui de-al douăzeci și cincilea de pontificat.

Note

1. CONCILIUL ECUMENIC VATICAN II, Constituția pastorală despre Biserica în lumea contemporană *Gaudium et spes*, 45.
2. Cf. PAUL AL VI-LEA, Exortăția apostolică *Marialis cultus* (2 februarie 1974), 42: *AAS* 66 (1974), 153.
3. Cf. *Acta Leonis XIII*, 3 (1884), 280-289.
4. Merită să notăm, îndeosebi, scrisoarea lui apostolică despre Rozariu *Il religioso convegno* (29 septembrie 1961): *AAS* 53 (1961), 641-647.
5. *Angelus: Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, I (1978): 75-76.
6. *AAS* 93 (2001), 285.
7. Ioan al XXIII-lea, în anii de pregătire a Conciliului, a invitat mereu comunitatea creștină să recite Rozariul pentru reușita acestui eveniment eclezial: cf. *Scrisoarea către cardinalul vicar* din 28 septembrie 1960: *AAS* 52 (1960), 814-817.
8. Constituția dogmatică despre Biserică *Lumen gentium*, 66.
9. Nr. 32: *AAS* 93 (2001), 288.
10. *Ibid.*, 33, *AAS* 93 (2001), 289.
11. Este știut și trebuie accentuat faptul că revelațiile particulare nu sunt de aceeași natură cu revelația publică, normativă pentru întreaga Biserică. Este sarcina magisteriului să discearnă și să recunoască autenticitatea și valoarea revelațiilor particulare pentru pietatea credincioșilor.
12. *Secretul minunat al sfântului Rozariu pentru a se converti și mântui: Opere*, 1, *Scrieri spirituale*, Roma 1990, pp. 729-843.
13. FER. BARTOLO LONGO, *Istoria sanctuarului de la Pompei*, Pompei 1990, p. 59.
14. Exortăția apostolică *Marialis cultus* (2 februarie 1974), 47: *AAS* 66 (1964), 156.
15. Constituția despre sfânta liturgie *Sacrosanctum Concilium*, 10.
16. *Ibid.*, 12.
17. CONCILIUL ECUMENIC VATICAN II, Constituția dogmatică despre Biserică *Lumen gentium*, 58.
18. *Cele cincisprezece sâmbete ale preasfântului Rozariu*, Pompei 1916, p. 27.
19. CONCILIUL ECUMENIC VATICAN II, Constituția dogmatică despre Biserică *Lumen gentium*, 53.
20. *Ibid.*, 60.

21. Cf. Primul mesaj radiofonic *Urbi et orbi* (17 octombrie 1978): *AAS* 70 (1978), 927.
22. *Tratat despre adevărata devoțiune către Maria*, 120: *Opere*, 1, *Scrieri spirituale*, Roma 1990, p. 430.
23. *Catehismul Bisericii Catolice*, 2679.
24. *Ibid.*, 2675.
25. *Rugăciunea către Regina sfântului Rozariu*, care se recită în mod solemn de două ori pe an, în lunile mai și octombrie, a fost compusă de fericitul Bartolo Longo în 1883, ca adeziune la invitația papei Leon al XIII-lea către catolici, în prima sa enciclopedică despre Rozariu, la o implicare spirituală menită să înfrunte relele din societate.
26. *Divina comedie*, Par. XXXIII, 13-15.
27. IOAN PAUL AL II-LEA, Scrisoarea apostolică *Novo millennio ineunte* (6 ianuarie 2001), 20: *AAS* 93 (2001), 279.
28. Exortăția apostolică *Marialis cultus* (2 februarie 1974), 46: *AAS* 66 (1974), 155.
29. IOAN PAUL AL II-LEA, Scrisoarea apostolică *Novo millennio ineunte* (6 ianuarie 2001), 28: *AAS* 93 (2001), 284.
30. Nr. 515.
31. *Angelus* din 29 octombrie 1978: *Insegnamenti* I (1978), 76.
32. Constituția pastorală despre Biserica în lumea contemporană *Gaudium et spes*, 22.
33. SF. IRINEU DIN LYON, *Adversus haereses*, III, 18, 1: *PG* 7,932.
34. *Catehismul Bisericii Catolice*, 2616.
35. Cf. nr. 33: *AAS* 93 (2001), 289.
36. IOAN PAUL AL II-LEA, Scrisoare către artiști (4 aprilie 1999), 1: *AAS* 91 (1999), 1155.
37. Cf. nr. 46: *AAS* 66 (1974), 155. Această uzanță a fost apreciată recent de Congregația pentru Cultul Divin și Disciplina Sacramentelor în *Directorul despre pietatea populară și liturgie. Principii și orientări* (17 decembrie 2001), 201, Città del Vaticano, 2002, p. 165.
38. „... concede, quaesumus, ut haec mysteria sacratissimo beatæ Mariae Virginis Rozario recolentes, et imitemur quod continent, et quod promittunt assequamur”: *Missale romanum* 1960, în sărbătoarea Sfintei Fecioare Maria a Rozariului.

Autor: Papa Ioan Paul al II-lea

Traducător: Cristina Grigore

Copyright: Libreria Editrice Vaticana; Presa Bună